NN 99/2019 (18.10.2019.), Uputa za izradu zaštićenog programa za obavljanje mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača

HRVATSKA NARODNA BANKA

1998

Na temelju članka 43. stavka 3. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/2008. i 54/2013.) i članka 15. stavka 2. Odluke o uvjetima i načinu na koji ovlašteni mjenjači obavljaju mjenjačke poslove (»Narodne novine«, br. 85/2019.) guverner Hrvatske narodne banke 16. listopada 2019. donio je

UPUTU

ZA IZRADU ZAŠTIĆENOG PROGRAMA ZA OBAVLJANJE MJENJAČKIH POSLOVA OVLAŠTENIH MJENJAČA

I. OPĆE ODREDBE

(1) Uputom za izradu zaštićenog programa za obavljanje mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača (u nastavku teksta: Uputa) propisuju se obvezne funkcije te tehnički uvjeti koji moraju biti ispunjeni pri izradi zaštićenog programa za obavljanje mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača (u nastavku teksta: zaštićeni program), način obavještavanja javnosti o uvjetima i načinu prikupljanja ponuda zaštićenih programa, način obavještavanja javnosti o proizvođačima zaštićenih programa za koje je Hrvatska narodna banka izdala certifikate te sadržaj izvješća »Promet ovlaštenih mjenjača – zbirno izvješće o kupnji i prodaji strane gotovine i otkupljenim čekovima koji glase na stranu valutu« koje su ugovorne banke dužne dostavljati Hrvatskoj narodnoj banci u skladu s člankom 14. stavkom 19. Odluke o uvjetima i načinu na koji ovlašteni mjenjači obavljaju mjenjačke poslove (»Narodne novine«, br. 85/2019.; u nastavku teksta: Odluka).

(2) Za potrebe ove Upute pojmovi »blagajničko mjesto«, »mjenjačka provizija«, »mjenjačko mjesto«, »ovlašteni mjenjač«, »povoljni kupovni tečaj«, »povoljni prodajni tečaj«, »temeljni kupovni tečaj«, »temeljni prodajni tečaj«, »ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova«, »ugovorna banka« i »zaštićeni program« imaju značenje kako je definirano člankom 2. Odluke.

(3) Tehnički uvjeti koji moraju biti ispunjeni pri izradi zaštićenog programa za ovlaštene mjenjače propisani su u »Tehničkoj specifikaciji zaštićenog programa«, koja je sastavni dio ove Upute.

(4) Prilozi 1, 2, 3, 3A, 4A, 4B i 5 sastavni su dio ove Upute.

(5) Tehničkom specifikacijom zaštićenog programa propisan je minimalni model podataka, operativni sustavi i programski jezici prihvatljivi za izradu zaštićenog programa za koji Hrvatska narodna banka izdaje certifikat te XSD shema za dostavu izvješća »Izvješće o kupnji odnosno prodaji strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu za razdoblje _____«, koje ovlašteni mjenjači dostavljaju ugovornim bankama i izvješća »Promet ovlaštenih mjenjača – zbirno izvješće o kupnji i prodaji strane gotovine i otkupljenim čekovima koji glase na stranu valutu« u XML formatu.

II. OBVEZNE FUNKCIJE ZAŠTIĆENOG PROGRAMA

(1) Zaštićeni program mora imati sljedeće funkcije:

1. izrada, pohranjivanje, kodiranje podataka i ispisivanje tečajnih lista,

2. izrada, pohranjivanje, kodiranje podataka i ispisivanje Potvrda o otkupu i Potvrda o prodaji,

3. izrada, pohranjivanje, kodiranje podataka i ispisivanje potvrda o uplatama i isplatama gotovine u kunama i strane gotovine te o isplatama čekova koji glase na stranu valutu iz blagajne,

4. izrada, pohranjivanje i ispisivanje sljedećih obveznih izvješća:

– »Blagajnički dnevnik za evidentiranje transakcija« – Prilog br. 1

– »Obračun dnevne blagajne – stanje blagajničkog dnevnika« – Prilog br. 2

– »Izvješće o kupnji odnosno prodaji strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu za razdoblje _____« – Prilog br. 3

– »Dnevnik otkupa strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu« – Prilog br. 4A

– »Dnevnik prodaje strane gotovine« – Prilog br. 4B

– »Specifikacija strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu« – Prilog br. 5

– »Pregled radnih dana tijekom kojih je ovlašteni mjenjač primjenjivao dvije tečajne liste«

– »Pregled tečajnih lista na kojima je istovrsni tečaj bilo koje valute odstupao od tečaja iste valute na prethodnoj tečajnoj listi za više od 1%«

– »Izvješće o broju ispisivanja potvrda o otkupu odnosno prodaji«,

5. izrada i ispisivanje pregleda s trenutačnim stanjem gotovine i čekova koji glase na stranu valutu u blagajni te izvješća o broju ispisivanja Potvrda o otkupu odnosno Potvrda o prodaji i

6. izvoz kodiranih podataka za potrebe nadzornog tijela.

(2) Brojčane oznake i slovne kratice valuta bilježe se na tečajnim listama, potvrdama o otkupu i potvrdama o prodaji, potvrdama o uplatama i isplatama strane gotovine i gotovine u kunama te potvrdama o isplatama čekova koji glase na stranu valutu, kao i u izvješćima propisanima u stavku 1. podtočki 4. ove točke u skladu s Popisom novčanih jedinica i njihovih oznaka, koji je sastavni dio Odluke o načinu otvaranja transakcijskih računa.

II.1. Funkcije zaštićenog programa vezane uz tečajnu listu

(1) Zaštićeni program mora omogućiti izradu i pohranjivanje te automatski ispis tečajne liste na pisaču nakon izrade tečajne liste.

(2) Zaštićeni program ne smije omogućiti evidentiranje prve transakcije u radnom danu (uplata ili isplata ili otkup ili prodaja) prije izrade prve tečajne liste za taj dan. Zaštićeni program također ne smije omogućiti evidentiranje transakcije nakon izrade konačnog izvješća »Obračun dnevne blagajne – stanje blagajničkog dnevnika« za prvu tečajnu listu, a prije izrade druge tečajne liste u istom radnom danu odnosno prve tečajne liste u sljedećem radnom danu. Za potrebe ove Upute radnim danom smatra se dan na koji ovlašteni mjenjač izradi jednu odnosno dvije tečajne liste, a koji može trajati od 00:00 do 24:00 sata.

(3) Zaštićeni program može omogućiti izmjenu tečajeva na tečajnoj listi samo prije evidentiranja prve transakcije koja se provodi na osnovi primjene te tečajne liste.

(4) Zaštićeni program mora dodijeliti tečajnoj listi redni broj i datum primjene. Zaštićeni program mora dodijeliti tečajnoj listi redni broj na sljedeći način: prvoga radnog dana u kalendarskoj godini tečajnoj listi dodjeljuje se redni broj jedan (1), dok se broj svake sljedeće tečajne liste uvećava za jedan (1).

(5) Datum na tečajnoj listi mora biti istovjetan datumu njezine primjene.

(6) Ako ovlašteni mjenjač kupuje odnosno prodaje stranu gotovinu odnosno otkupljuje čekove koji glase na stranu valutu po povoljnim tečajevima, zaštićeni program mora omogućiti da tečajna lista, uz podatak o iznosu povoljnih tečajeva, sadržava i podatak o minimalnim iznosima u kunama ili u stranoj valuti na koje se primjenjuju povoljni kupovni odnosno prodajni tečajevi.

(7) Zaštićeni program ne smije omogućiti da temeljni odnosno povoljni kupovni tečaj za stranu valutu bude jednak ili veći od temeljnoga odnosno povoljnoga prodajnog tečaja strane valute.

(8) Ako ovlašteni mjenjač primjenjuje više povoljnih kupovnih tečajeva za istu stranu valutu, zaštićeni program ne smije omogućiti da povoljni kupovni tečaj koji se primjenjuje na manji iznos kunske protuvrijednosti strane valute ili na manji iznos u stranoj valuti bude jednak ili veći od povoljnoga kupovnog tečaja koji se primjenjuje na veći iznos kunske protuvrijednosti strane valute ili na veći iznos strane valute.

(9) Ako ovlašteni mjenjač primjenjuje više povoljnih prodajnih tečajeva za istu stranu valutu, zaštićeni program ne smije omogućiti da povoljni prodajni tečaj koji se primjenjuje na manji iznos kunske protuvrijednosti strane valute ili na manji iznos u stranoj valuti bude jednak ili manji od povoljnoga prodajnog tečaja koji se primjenjuje na veći iznos kunske protuvrijednosti strane valute ili na veći iznos strane valute.

(10) Zaštićeni program ne smije omogućiti izradu sljedeće tečajne liste prije izrade konačnog izvješća »Obračun dnevne blagajne – stanje blagajničkog dnevnika« za prethodnu tečajnu listu.

(11) Zaštićeni program mora imati ugrađen koder u izvršnom programu koji je izradila Hrvatska narodna banka i s pomoću kodera omogućiti kodiranje podataka u tečajnoj listi, čime se može utvrditi jesu li podaci na tečajnoj listi nakon provođenja prve transakcije na temelju te tečajne liste brisani, mijenjani ili dopunjavani. Kodiraju se sljedeći podaci u tečajnoj listi:

a) redni broj tečajne liste

b) datum primjene tečajne liste

c) slovne i brojčane oznake stranih valuta istaknutih na tečajnoj listi

d) kupovni i prodajni tečajevi za svaku stranu valutu na tečajnoj listi te iznosi kunskih protuvrijednosti stranih valuta ili iznosi stranih valuta na koje se primjenjuju povoljni kupovni odnosno prodajni tečajevi.

(12) Zaštićeni program mora omogućiti ispis važeće tečajne liste i tečajnih lista koje su važile tijekom radnih dana u tekućoj i prethodnoj kalendarskoj godini.

II.2. Funkcije zaštićenog programa vezane uz transakciju otkupa strane gotovine ili čeka koji glasi na stranu valutu odnosno transakciju prodaje strane gotovine

(1) Zaštićeni program mora pri provođenju transakcije otkupa strane gotovine ili čeka koji glasi na stranu valutu odnosno transakcije prodaje strane gotovine (u nastavku teksta: transakcija otkupa ili prodaje) omogućiti izradu i pohranjivanje te automatski ispis na pisaču Potvrde o otkupu odnosno Potvrde o prodaji u barem jednom primjerku, koji se predaje stranci, a mora sadržavati podatke propisane člankom 4. stavkom 6. odnosno 7. Odluke. Uvjet za provođenje nove transakcije jest potvrđivanje prethodne transakcije.

(2) Zaštićeni program mora rabiti pri provođenju transakcije otkupa ili prodaje odnosno pri izradi Potvrde o otkupu ili Potvrde o prodaji tečajeve s tečajne liste koja je u primjeni u trenutku provođenja transakcije otkupa ili prodaje.

(3) Zaštićeni program može omogućiti storniranje transakcije otkupa ili prodaje prema serijskom broju Potvrde o otkupu odnosno Potvrde o prodaji.

(4) Zaštićeni program ne smije omogućiti storniranje transakcije otkupa ili prodaje odnosno Potvrde o otkupu ili Potvrde o prodaji nakon izrade konačnog izvješća »Obračun dnevne blagajne stanje blagajničkog dnevnika«.

(5) Zaštićeni program mora omogućiti izradu, pohranjivanje i ispisivanje izvješća u kojem su navedeni podaci o potvrdama o otkupu odnosno potvrdama o prodaji s istim serijskim brojem, a koje su ispisane više od jedanput. Izvješće mora sadržavati popis s nazivom potvrde i serijskim brojem potvrde te podatak o broju ispisivanja svake potvrde.

(6) Zaštićeni program mora s pomoću kodera iz točke II.1. stavka 11. ove Upute omogućiti kodiranje podataka s Potvrde o otkupu odnosno Potvrde o prodaji, čime se može utvrditi jesu li podaci na navedenim potvrdama brisani, mijenjani ili dopunjavani nakon provođenja transakcije otkupa ili prodaje. Kodiraju se sljedeći podaci s Potvrde o otkupu odnosno Potvrde o prodaji:

a) serijski broj koji se oblikuje u skladu s točkom II.4. ove Upute

b) brojčana i slovna oznaka strane valute

c) iznos strane gotovine odnosno čeka koji glasi na stranu valutu

d) tečaj strane valute

e) protuvrijednost strane valute u kunama

f) iznos mjenjačke provizije (ako je ovlašteni mjenjač smije naplatiti, a u skladu s člankom 10. stavkom 9. Odluke)

g) oznaka za rezidentnost stranke: »R«

h) datum i vrijeme potvrđivanja transakcije (sat i minuta)

i) šifra odgovorne osobe ovlaštenog mjenjača odnosno osobe koja obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu

j) serijski broj s tiskanog obrasca Potvrde o otkupu odnosno Potvrde o prodaji kojim se ovlašteni mjenjač koristi kada se zbog objektivnih razloga ne može koristiti računalnom tehnologijom

k) akronim kojim se opisuje razlog storniranja transakcije otkupa ili prodaje, a koji se oblikuje u skladu s točkom II.5. pod a) ove Upute, u slučaju storniranja transakcije.

(7) Zaštićeni program mora omogućiti ispisivanje podataka o transakcijama otkupa odnosno prodaje provedenima tijekom tekućega radnog dana ili bilo kojega radnog dana tijekom tekuće odnosno prethodne kalendarske godine, razvrstano po serijskim brojevima transakcija, valutama i iznosima, posebno za otkupljenu stranu gotovinu odnosno čekove koji glase na stranu valutu, a posebno za prodanu stranu gotovinu.

II.3. Funkcije zaštićenog programa vezane uz transakcije uplate ili isplate gotovine u kunama ili strane gotovine odnosno isplate čekova koji glase na stranu valutu iz blagajne

(1) Zaštićeni program mora pri provođenju transakcije uplate ili isplate gotovine u kunama ili strane gotovine odnosno isplate čekova koji glase na stranu valutu iz blagajne (u nastavku teksta: transakcija uplate ili isplate) omogućiti izradu i pohranjivanje te ispis na pisaču potvrde o uplatama ili isplatama gotovine u kunama ili strane gotovine odnosno potvrde o isplatama čekova koji glase na stranu valutu.

(2) Potvrde iz prethodnog stavka dijele se u pet skupina, i to:

1. potvrda o uplati gotovine u kunama u blagajnu

2. potvrda o isplati gotovine u kunama iz blagajne

3. potvrda o uplati strane gotovine u blagajnu

4. potvrda o isplati strane gotovine iz blagajne i

5. potvrda o isplati čekova koji glase na stranu valutu iz blagajne.

(3) Potvrde iz podtočaka 1. i 2. prethodnog stavka sadržavaju sljedeće obvezne podatke:

1. serijski broj koji se oblikuje u skladu s točkom II.4. ove Upute

2. akronim transakcije koji se oblikuje u skladu s točkom II.5. pod a) ove Upute

3. iznos uplaćene odnosno isplaćene gotovine u kunama

4. datum i vrijeme (sat i minuta) provođenja transakcije

5. šifru odgovorne osobe ovlaštenog mjenjača odnosno osobe koja obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu

6. akronim kojim se opisuje razlog storniranja transakcije uplate ili isplate, a koji se oblikuje u skladu s točkom II.5. pod a) ove Upute, u slučaju storniranja transakcije uplate ili isplate.

(4) Potvrde iz podtočaka 3., 4. i 5. stavka 2. ove točke sadržavaju sljedeće obvezne podatke:

1. serijski broj koji se oblikuje u skladu s točkom II.4. ove Upute

2. akronim transakcije koji se oblikuje u skladu s točkom II.5. pod a) ove Upute

3. iznos uplaćene odnosno isplaćene strane gotovine odnosno isplaćenih čekova koji glase na stranu valutu

4. slovnu i brojčanu oznaku strane valute

5. protuvrijednost u kunama iznosa uplaćene odnosno isplaćene strane gotovine odnosno isplaćenih čekova koji glase na stranu valutu

6. datum i vrijeme (sat i minuta) provođenja transakcije

7. šifru odgovorne osobe ovlaštenog mjenjača odnosno osobe koja obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu

8. akronim kojim se opisuje razlog storniranja transakcije uplate ili isplate, a koji se oblikuje u skladu s točkom II.5. pod a) ove Upute, u slučaju storniranja transakcije uplate ili isplate.

(5) Zaštićeni program mora za izračun kunske protuvrijednosti iz podtočke 5. prethodnog stavka primijeniti temeljni kupovni tečaj strane valute s tečajne liste koja je u primjeni u trenutku provođenja transakcije.

(6) Iznimno od odredbe prethodnog stavka, zaštićeni program omogućava unos i primjenu tečajeva stranih valuta koji se ne nalaze na tečajnoj listi u provođenju transakcija »uplata u stranoj gotovini – primitak strane gotovine s drugoga mjenjačkog mjesta«, »isplata u stranoj gotovini – odnošenje strane gotovine banci na otkup« i »isplata u stranoj gotovini – odnošenje čekova koji glase na stranu valutu banci na otkup«.

(7) Ovlašteni mjenjač dužan je u provođenju transakcije »uplata u stranoj gotovini – primitak strane gotovine s drugoga mjenjačkog mjesta« unijeti i primijeniti temeljni kupovni tečaj strane valute koji je u primjeni na mjenjačkom mjestu s kojeg je ta strana gotovina dopremljena u trenutku kada je na tom mjenjačkom mjestu izrađena i potvrđena transakcija »isplata u stranoj gotovini – prijenos strane gotovine na drugo mjenjačko mjesto istoga ovlaštenog mjenjača«.

(8) Ovlašteni mjenjač dužan je u transakcijama »isplata u stranoj gotovini – odnošenje strane gotovine banci na otkup« i »isplata u stranoj gotovini – odnošenje čekova koji glase na stranu valutu banci na otkup« unijeti i primijeniti tečajeve po kojima tu stranu gotovinu odnosno čekove koji glase na stranu valutu od njega otkupljuje ugovorna banka.

(9) Zaštićeni program mora omogućiti, s pomoću kodera iz točke II.1. stavka 11. ove Upute, kodiranje podataka s potvrda iz stavka 2. ove točke, čime je moguće utvrditi jesu li podaci na tim potvrdama brisani, mijenjani ili dopunjavani nakon provođenja transakcije uplate ili isplate gotovine u kunama ili strane gotovine odnosno isplate čekova koji glase na stranu valutu iz blagajne. Kodiraju se sljedeći podaci s potvrda iz stavka 2. ove točke:

a) serijski broj

b) akronim transakcije

c) iznos uplaćene odnosno isplaćene strane gotovine odnosno isplaćenih čekova koji glase na stranu valutu

d) protuvrijednost u kunama iznosa uplaćene odnosno isplaćene strane gotovine odnosno isplaćenih čekova koji glase na stranu valutu

e) datum i vrijeme evidentiranja transakcije (sat i minuta)

f) šifra odgovorne osobe ovlaštenog mjenjača odnosno osobe koja obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu

g) akronim kojim se opisuje razlog storniranja transakcije otkupa ili prodaje, u slučaju storniranja transakcije uplate ili isplate.

(10) Zaštićeni program može omogućiti storniranje transakcije uplate ili isplate prema serijskom broju potvrde o uplati ili isplati gotovine u kunama ili strane gotovine odnosno potvrde o isplati čekova koji glase na stranu valutu.

(11) Zaštićeni program ne smije omogućiti storniranje transakcije uplate ili isplate nakon izrade konačnog izvješća »Obračun dnevne blagajne stanje blagajničkog dnevnika«.

(12) Zaštićeni program mora omogućiti ispisivanje podataka o transakcijama uplata odnosno isplata provedenima tijekom tekućega radnog dana ili bilo kojega radnog dana tijekom tekuće odnosno prethodne kalendarske godine, razvrstano po serijskim brojevima transakcija, valutama i iznosima.

II.4. Način dodjeljivanja serijskih brojeva transakcijama iz točaka II.2. i II.3. ove Upute

(1) Serijski je broj za svaku vrstu transakcije iz točaka II.2. i II.3. ove Upute (u nastavku teksta: transakcija) slovno-brojčani, a sastoji se od ukupno deset slovnih i brojčanih znakova. Serijski broj transakcije počinje slovnim znakom na prvom, odnosno na prvom i drugom mjestu, a nastavlja se s devet odnosno osam brojčanih znakova.

(2) Posljednja je znamenka brojčanog dijela prvoga serijskog broja transakcije 1, a prethodne su znamenke brojčanog dijela toga serijskog broja 0.

(3) Posljednja znamenka brojčanog dijela serijskog broja transakcije uvećava se za 1 u odnosu na brojčani dio prethodnoga serijskog broja.

(4) Slovni dijelovi serijskih brojeva transakcija glase:

– kod transakcija otkupa strane gotovine, odnosno čekova koji glase na stranu valutu: »O«

– kod transakcija prodaje strane gotovine: »P«

– kod transakcija uplata u blagajnu u gotovini u kunama:

– primitak kuna s računa za redovito poslovanje: »UP«

– primitak kuna na osnovi prodaje otkupljene strane gotovine banci: »UL«

– primitak kuna na osnovi prodaje razlike između otkupa i prodaje banci: »UA«

– primitak kuna s drugoga blagajničkog mjesta koje je unutar istoga mjenjačkog mjesta: »UU«

– primitak kuna s drugoga mjenjačkog mjesta istoga ovlaštenog mjenjača: »UN«

– primitak kuna iz blagajne koja je namijenjena za obavljanje drugih djelatnosti istoga ovlaštenog mjenjača: »UB«

– primitak efektivnih kuna: »UE«

– kod transakcija isplata iz blagajne u gotovini u kunama:

– polaganje kuna na račun za redovito poslovanje: »IP«

– prijenos kuna na drugo blagajničko mjesto koje je unutar istoga mjenjačkog mjesta: »IU«

– prijenos kuna na drugo mjenjačko mjesto istoga ovlaštenog mjenjača: »IN«

– prijenos kuna u blagajnu koja je namijenjena za obavljanje drugih djelatnosti istoga ovlaštenog mjenjača: »IB«

– izlaz efektivnih kuna: »IE«

– kod transakcija uplata u blagajnu u stranoj gotovini:

– primitak strane gotovine s drugoga blagajničkog mjesta koje je unutar istoga mjenjačkog mjesta: »FU«

– primitak strane gotovine s drugoga mjenjačkog mjesta istoga ovlaštenog mjenjača: »FN«

– primitak strane gotovine s posebnog računa: »FP«

– kod transakcija isplata iz blagajne u stranoj gotovini:

– prijenos strane gotovine na drugo blagajničko mjesto koje je unutar istoga mjenjačkog mjesta: »FI«

– prijenos strane gotovine na drugo mjenjačko mjesto istoga ovlaštenog mjenjača: »FD«

– polaganje strane gotovine na poseban račun: »FM«

– odnošenje čekova koji glase na stranu valutu banci na otkup: »FC«

– odnošenje strane gotovine banci na otkup: »FG«

– kod transakcija ostalih uplata odnosno isplata strane gotovine i gotovine u kunama:

– ostale uplate: »OU«

– ostale isplate: »OI«.

(5) Serijski se brojevi transakcije na svakom blagajničkom mjestu dodjeljuju tako da prvoga radnog dana u novoj kalendarskoj godini brojčani dio prvoga serijskog broja transakcije počinje brojem jedan (1).

(6) Svaka transakcija koja se pojavljuje pri obavljanju mjenjačkih poslova tijekom iste kalendarske godine mora sadržavati jedinstveni serijski broj.

II.5. Funkcije vezane uz izradu obveznih izvješća